

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Przez finanse publiczne rozumie się procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: pobieraniem i gromadzeniem dochodów, wydatkowaniem środków publicznych, finansowaniem deficytu, zaciąganiem zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzaniem środkami publicznymi, zarządzaniem długiem publicznym.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa) oraz zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych (do 2005 r.) i (od 2005 r.) rachunku dochodów własnych jednostek budżetowych oraz funduszy celowych.

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowi ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104) z późniejszymi zmianami.

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2001, Nr 142, poz. 1591) z późniejszymi zmianami, ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (Dz. U. 2001, Nr 142, poz. 1592 i 1590) z późniejszymi zmianami i ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966).

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane w dziale dane w podziale według działów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów: do 2002 r. – z dnia 18 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 59, poz. 688) z późniejszymi zmianami, w latach 2003 i 2004 – z dnia 25 III 2003 r. (Dz. U. Nr 68, poz. 634) z późniejszymi zmianami, w 2005 r. – z dnia 20 IX 2004 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 2132) z późniejszymi zmianami, od 2006 r. – z dnia 14 VI 2006 r. (Dz. U. Nr 107, poz. 726) z późniejszymi zmianami.

6. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance is understood as processes connected with the accumulation and allocation of public funds, particularly: the collection and accumulation of revenue, spending public funds, deficit financing, committing funds as well as the management of public funds and public debt.

2. The presented data include information concerning the budgets of local self-government entities (i.e., of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship) as well as the budgets of budgetary establishments, auxiliary units, special funds (until 2005) and (since 2005) own income account of budgetary entities and appropriated funds.

3. The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds is the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104) with later amendments.

The legal basis for the financial management of local self-government entities is the Law on Gmina Self-government, dated 8 III 1990 (Journal of Laws 2001 No. 142, item 1591) with later amendments, the Law on Powiat Self-government, and the Law on Voivodship Self-government, dated 5 VI 1998 (Journal of Laws 2001 No. 142, items 1592 and 1590) with later amendments as well as the Law on Incomes of Local Self-government Entities, dated 13 XI 2003 (Journal of Laws No. 203, item 1966).

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in the Laws on Local Self-government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. Revenue and expenditure of local self-

government entities budgets are grouped on the basis of budget classification, introduced by the Regulation of the Minister of Finance. The data presented in the chapter divided into divisions were compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the decree of the Minister of Finance: until 2002 – dated 18 VII 2000 (Journal of Laws No. 59, item 688) with later amendments, in 2003 and 2004 – dated 25 III 2003 (Journal of Laws No. 68, item 634) with later amendments, in 2005 – dated 20 IX 2004 (Journal of Laws No. 209, item 2132) with later amendments, since 2006 – dated 14 VI 2006 (Journal of Laws No. 107, item 726) with later amendments.

6. Budget revenues of local self-government entities comprise:

1) own revenue, i.e.:

a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,

- osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj.: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny,
 - c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np.: skarbowej, eksploatacyjnej, targowej, podatku od czynności cywilnoprawnych,
 - d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z wynajmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
 - e) pozostałe dochody jednostek samorządu terytorialnego, np. opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki za nieterminowo wnoszone opłaty;
- 2) dotacje celowe:
- a) z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) dotacje otrzymane z funduszy celowych,
 - c) pozostałe dotacje;
- 3) subwencje ogólne z budżetu państwa przekazywane wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów, w tym na zadania oświatowe;
- 4) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych.
7. W sektorze finansów publicznych wyróżnia się następujące formy organizacyjno-prawne:
- 1) **jednostki budżetowe**, których wydatki w całości pokrywane są z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a uzyskane przez nie dochody stanowią dochody tych budżetów;
 - 2) **zakłady budżetowe** oraz **gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych**, których wydatki pokrywane są z przychodów własnych z tytułu prowadzenia działalności oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
 - 3) **rachunek dochodów własnych jednostek budżetowych** (utworzony w 2005 r.) jest wydzielonym rachunkiem, na który jednostki budżetowe gromadzą dochody ze ściśle określonych źródeł i przeznaczają je na cele nie inne niż ich źródła dochodów;
 - 4) **fundusze celowe** są to fundusze tworzone na podstawie ustaw, których przychody pochodzą z dochodów publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań. Fundusz celowy, który realizuje zadania wyodrębnione z budżetu:
 - a) państwa – jest państwowym funduszem celowym,
 - b) jednostek samorządu terytorialnego – jest gminnym, powiatowym lub wojewódzkim funduszem celowym.
- Ponadto do 2005 r. istniały **środki specjalne jednostek budżetowych**.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

- b) *receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts, i.e.: the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, receipts from lump sum taxation, taxes on inheritance and gifts, the forest tax,*
 - c) *receipts from fees established and collected on the basis of separate acts e.g., the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law, tax on civil law transactions,*
 - d) *revenue from property of local self-government entities e.g., income from renting and leasing as well as other agreements with a similar character,*
 - e) *other income of local self-government entities e.g., administrative fees, local fees, interest on funds deposited in bank accounts, interest on late payments;*
- 2) *appropriated allocations:*
- a) *from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with bodies of the government administration,*
 - b) *allocations received from appropriated funds,*
 - c) *other allocations;*
- 3) *general subsidies from the state budget transferred to all local self-government budgets for supplementing their own revenue, of which for educational tasks;*
- 4) *funds for the additional financing own tasks from non-budgetary sources.*
7. *In the sector of public finance the following organizational-legal forms of entities operating:*
- 1) **budgetary entities**, *the expenditures of which are fully covered from the state budget or the budgets of local self-government entities, and the incomes obtained by them account for the income of these budgets;*
 - 2) **budgetary establishments** *as well as auxiliary units of budgetary entities*, *the expenses of which are covered from own revenues from conducting activity as well as from possible objective allocations from the state budget or budgets of local self-government entities;*
 - 3) **own income account of budgetary entities** *(established in 2005) is separated account on which budgetary entities accumulate incomes from closely definite sources and distribute them for purposes not other than their sources;*
 - 4) **appropriated funds** *are funds created on the basis of acts, the revenues of which originate from public revenues, and the expenses are designated for the realization of specific tasks. An appropriated fund which realizes specific tasks separated from the budget of:*
 - a) *the state – is a state appropriated fund,*
 - b) *a local self-government entity – is a gmina, powiat or voivodship appropriated fund.*
- Moreover, until 2005 there operated special funds of budgetary entities.*
8. *Information concerning local self-government entities budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.*